

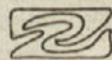

Uredništvo:

Kočevje štev. 58.

Upravništvo:

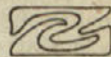
Kočevje štev. 18.

Radikal

Gospodarski, politični in kulturni organ.

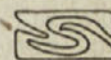
Izhaja vsako drugo soboto zjutraj.

Naročnina:

za celo leto Din. 15,
sicer sorazmerno.

Inserati:

cela stran Din. 400,
sicer dogovorno.

Državni kongres Radikalne Stranke

Srbov, Hrvatov in Slovencev

se je vsled neodložljivih nujnih državnih poslov preložil od 27. novembra na

11. in 12. decembra t. l.

Vrši se v Beogradu, hotel „Paris“. —
Začetek 11. decembra ob 9. uri.

Delavni program.

I. del: Otvoritev kongresa.

1. Pozdravni govor od Nikole Pašiča, šefa stranke, min. predsednika.
2. Konstituiranje kongresa z izvolitvijo predsednika, šest podpredsednikov in osem tajnikov iz svoje sredine.
3. Izvolitev overovateljskega odbora za overitev pooblastil odposlancev.

II. del: Programsko delo stranke.

1. O zunanjepolitičnem položaju in zunanji politiki. Poročevalec Nikola Pašič.
2. Notranja politika. Ljuba Jovanović in dr. Laza Marković.
3. Finančna politika. Dr. Momčilo Ninčić.
4. Gospodarska politika. Dr. Velizar Janković.
5. Prosvetna politika. Miša Trifunović.
6. Agrarno vprašanje
 - a) Agrarna reforma. K. Miletič.
 - b) Kolonizacija. Dr. Dušan Grgin.
7. Socialna politika (delavsko, invalidsko, dobrovoljsko in odškodninsko vprašanje). Nikola Uzunović.

III. del: Položaj stranke.

1. Poročilo Glavnega Odbora.
2. Poročila predstavitev posameznih okrožij.
3. Eventuelni predlogi članov.

*

Za vse predpriprave kongresa je ustanovljeno posebno tajništvo, kateremu je poslani tudi imena odposlancev. Daja vsa pojasnila. Oskrbuje na željo stanovanja.

Naslov: Glavni Odbor Radikalne Stranke. Za tajništvo kongresa, Beograd, Karadžičeva ulica 18.

Predsedstvo

Glavnega Odbora Radikalne Stranke.

Le eno je potrebno.

Narodi prihajajo in odhajajo. Kje so stari Babilonci, Asirci, Medejci, Feničani, Egipčani, Grki, Rimljani? Zginili so iz površja zemlje, kod da jih ni bilo. Kje so Semiramidini višči vrtovi, kje krasne babilonske palače, njih divna umetno namakana polja ob Evfratu in Tigrisu? Kje so bojne livade ob nebotičnih obeliskih, piramidah in sfingah Egipčanov, kje hitre jadnice Feničanov in njih naslednikov Kartaginev? Kje prevdarno umerjeni stori harmoničnega helenskega sveta, kje nepremagljivi ves svet obvladujoči Rimljani? Ni jih več — Evfrat in Tigris namakata le še nepregledna močvirja od armenskih planin pa tja do perzijskega zaliva, feničanske ladje so potopljene na dnu morja, na razvalinah razkošnih kartaginskih stavb so posejali njih tekmeči soli, po divnih harmoničnih stavbah helenskega in po njem opljenega rimskega

duha je še pred kratkim pasel pastir svojo čredo, le stvori egiptovske stavbne umetnosti kljubujejo samotni ob Nilu še zobu časa, razpadajoč sredi uspavajočega afriškega šamuna in vedno bolj se potapljaajoči v morju žgočega afriškega peska...

Res, narodi prihajajo in odhajajo kot posamezni ljudje, ki, zagledavši beli dan, se komaj razvijejo, se skušajo nekaj kretati in uveljavljati, pa že zginijo v nepojmljivem morju vesoljnosti, narejajoč s tem prostor drugim, ki, življenju se sladko nasimihajoč, nastopijo njih pot, pa se že pogreznejo v brezdanjo nepovratno večnost narave...

Začuden stoji redki motrilec teh tisočletnih življenjskih pojavov ter se nehote vprašuje, kaj naj pomeni to vrvenje z večnim pogrežanjem posameznikov in narodov v ničevno pozabljenost in čemu klicanje v življenje novih stvorov, rodov in narodov v svrhu smrti? Čemu ste prišli na svet Vi nepoznani mi Asirci, Babilonci, Egipčani itd., ako je bil edini cilj Vašega življenja zginiti zopet pod temno rušo brez sledi?

Brez sledi? Ali nam niso zapustili narodi od Evfrata in Tigrisa najponosnejšo in naj-zvišenejšo vedo človeškega duha, zvezdoslovje, astronomijo, ki povzdiguje človeškega duha iz vsakdanjih življenjskih malenkosti v brezkončne višave neba in njegove svetove, dokazujoč mu s celoto brezkončnega vesoljstva, kako neznamenit črv da je človek v svojem namišljenem veličanstvu, pa vendarle važen del vesoljstva. In Feničani? Ali niso oni s svojimi brzimi jadrenicami prvi mornarji, trgovci, predhodniki in duševni očetje današnjih Angležev ter njih sledi ubirajočih modernih tekmecev? In ali niso Egipčani še

Politične stranke v Jugoslaviji.

Politične stranke so v demokratičnih in parlamentarnih državah nosilci ljudske volje v državi. Vsled tega one iz svoje srede ustvarjajo vlade, ki vodijo državne posle v sporazumu s predstavnikom države, ki je v Jugoslaviji kralj.

Strankarstvo v Jugoslaviji se je jelo izkristalizovati. V ospredju stojita dve močni državni stranki naprednega političnega, gospodarskega, kulturnega in socialnega programa s težiščem v gospodarstvu: Radikalna na eni in Demokratska na drugi strani. Prva je najmočnejša, ima sijajno preteklost, izborne voditelje svetovnega imena ter državno in meddržavno izkušnjo, ter je poleg tega enotno organizovana. Ker je posvečala vso svojo skrb od prevrata sem le ureditvi državnih razmer in reda, je šele sedaj našla čas, da se tudi v strankarskem oziru pobrine za svojo existenco in prihodnost. Najbolj znana imena te stranke so: Nikola Pašič, sedanji ministrski predsednik obenem šef stranke, Stojan Protić, bivši ministrski predsednik, Laza Marković, Ljuba Jovanović, Rajko Miladonović, Velizar Janković in Vojeslav Janjić. Demokratska stranka pa je vojno in povojno dete, zbirka cele vrste strank in

političnih grup pod skupno tvrdko. Povojno vodstvo se ji pozna zlasti v tem, da je hotela za vsako ceno sprovesti jako temeljito razkosanje velikih posestev („agrarna reforma“), brez ozira na to, da bi bila s tem uničila krasno s poljedelstvom zvezano in na mnogih posestvih pod enim gospodarjem se nahajajočo takozvano poljedelsko industrijo, kot sladkorno, špiritove, oljno, mlinsko itd. S tem bi bila utrpela cela država ogromno nadomestljivo škodo, ne da bi imela v prejemnikih zemlje kakšen dobiček, ker je bilo med njimi mnogo lahkomišelnih v vojni trdega kmečkega dela odvajenih elementov. „Agrarna reforma“ je bil najboljši šlagar, s katerim je nabrala ljudij pod svoj prapor, seveda le v osvobojenih krajih. Iz Srbije so šli pod njeno tvrdko opozicijonci radikalov pod vodstvom Ljube Davidovića in pred kratkim v Delnicah umorjenega ministra Milorada Draškovića. Srbijanska radikalna opozicija je pravo jedro in duša demokratske stranke, ki jo poleg Davidovića vodi še izza predvojnega časa znani hrvatski politik Srb Svetozar Prebičević, mož železne politične volje. Tudi slovenska liberalna stranka je v tej zbirki, v katero je prispevala tri poslance, od katerih je eden minister (dr. Kukovec iz Celja). Srbi močno tožijo, da so med njimi v tej stranki vsi

avstrijakantje, ki jih Svetozar kot notranji minister štiti, kar da mnogokrat povoda za mnoge vroče časopisne napade in polemike v srbskem časopisju. Ta stranka bo morala napeti vse sile, ako bo hotela obdržati dosedanje postojanke.

Tretja vsedržavna stranka, ki ima pri pametnem vodstvu lepo prihodnost, so **socialni demokrati**. Danes ne predstavljajo mnogo v osrednjem parlamentu, ker so jim njih bataljone pobrali komunisti, ki pa so kot znano vrženi vsled svojih zločinskih mahinacij iz parlamenta, ter so njih organizacije kot torišče protidržavne agitacije razpuščene.

Poleg teh treh glede državne moči resno v poštev prihajajočih strank pa stoji več provincijalnih strank, ki polagajo težišče svojega programa ali na versko (klerikalci, mohamedanci) ali na posebno krajevno (Radić) ali na formelno državno idejo (republikanci v Srbiji) ali pa razredno zavest (zemljičarji). Interesantne so tozadevna števila glasov, ki so odpadla pri volitvah v konstituantno na posamezne stranke: Radikalci 312 tisoč glasov, demokrati 300.000, Radićevci 230.000, komunisti 200.000, zemljičarji 115.000, muslimani 140.000, klerikalci 110 tisoč, socialisti 46.000, SKS 34.000, Narodni klub (hrvatska inteligenca) 26.000, republi-

do danes nepreosljivi vzor v obdelovanju polja ter visoki trpežni gradbeni umetnosti? Pa stvori harmonično razvitega helenskega duha, ali niso oni še danes temeljno in bistveno ogrodje vse naše kulture in umetnosti kot je rimsko pravo še danes bistvena podlaga vse naše civilizacije, družbe in države, a stari rimljanski duh še danes vzor organizatorne in tvorne sile?

V ogledalu človeštva zadobi torej vsak narod svoj pomen, čeprav negativen. Tudi Atila, Osman in Čingiskan pridejo v tem ogledalu s svojimi hordami kot faktorji v poštev. **Bistvo pomena vsakega naroda pa leži v tem, kakšne sledi je zapustil v človeštvu, kaj je položil na skupni altar človeškega napredka in civilizacije, ali je človeštvo s svojim pojavom in delovanjem obogatil, oplodil ali pa je prišel le — uničevati to, kar so vstvarili drugi, ali je prišla njegova eksistenca celotnemu človeštvu v konečno korist ali breme, ali pa je šla mimo, kot da je letela od nikogar opažena mušica skozi zrak. In eno ali drugo vlogo v človeštvu si v splošnem vsak narod sam določi.**

S koncem svetovne vojne smo stopili tudi mi na svetovno pozornico kot samostojen, individualno opredeljen narod. Dobili smo s tem neprecenljive ugodnosti, ki jih zamore nuditi le svoboda, prevzeli smo pa s tem nasproti človeštvu in civilizaciji tudi gotove obveznosti. Kakšna bo naša vloga? Mušice, ki neopaženo leti skozi zrak? Ali v knjigovodstvu človeštva breme, ako se od dobrot, ki nam jih nudi bogata naša zemlja in lastna samoodločba, upijamo ter se zagrizemo v lastno meso?

Vzpričo krepke duševne in telesne sestave našega naroda, kakor tudi zdravega njegovega inštinkta o tej odločitvi ne more biti dvoma. Toda volja še ne zadostuje, treba je dejanj, za dejanja pa mož. Ti možje pa kot voditelji za prostor na solncu se borečega naroda se morajo pri vsakem svojem koraku zavedati zgodovinske resnice, da vse, kar človek zase dobrega stori, mine in izgine in da ostane večno le ono, kar je storil v korist celote, v občo korist, v korist naroda in človeštva. In zato je pozitivno javno nesebično delovanje pred vsem potrebno, ker vstvarja trajne dobrine ne samo narodu, ampak celotnemu človeštvu. S.

Ob triletnici ujedinjenja.

Kočevje, 1. decembra 1921.

Bilo je novembra 1918. Stara Avstrija se je s svojo avtoriteto sesula v nič. Namdomestek za red in varnost naj bi bila nudila od vseh političnih strank v Sloveniji sestavljena pravzaprav samonikla Narodna vlada v Ljubljani. V isti namen so po deželi zrastle iz tal Narodni Sveti. Njih pred-

kanci 12.000, NSS 6000 in Ribarac 3000 glasov.

Najmanjša oficijelna stranka v Jugoslaviji je torej NSS, največja Radikalna.

Jasno je, da se bodo s časom verske ideje kot politične ideje preživele, tembolj ker so vzpričo naše verske mnogovrstnosti vezane le na določeno ozemlje (klerikalci na slov.-hrvatsko, mohamedanci na bosansko-srbsko), osebne izginile z osebami, razredne pa se omejile le na življenja zmožno mero. Pričakovati imamo torej zmanjšanje števila strank v državi.

Interesantno je tudi, primerjati število strank v določeni državi s stopnjo civilizacije in izobrazbe ljudstva. Analizirajmo Podkarpatska Rusija šteje n. pr. ničmanj kot 45 strank, Anglija v glavnem le tri, isto Francija itd. Čim večja je izobrazba ljudstva, tem manje političnih strank in narobe. In čim manje političnih strank, tembolj dosledna in zanesljiva je politika dotične zemlje, tembolj preračunljiva z gospodarskega in drugih vidikov za sosede, vsled česar ima toliko več ugleda, s katerim raste tudi blagostanje.

V eminentnem lastnem interesu je torej, da se politično strankarstvo v državi zniža na kar najnižjo mero.

stavitelji so godrnjali na novo vlado, češ, da bi vlada morala nikniti iz njih srede ter biti le njim kot faktučnim predstavljem ljudstva odgovorna, tako pa da so gotovi ljudje v Ljubljani, znane politične firme, dali drug drugemu svoj blagoslov ter se z združenimi močmi proglasili za „Narodno vlado“. Trdili so, da ta nima nikakoršne sankcije ali potrdila in naročila iz ljudstva in da ne predstavlja ničesar drugega kot svoje člane. Stare politične stranke, se je trdilo, nimajo za seboj ljudstva. Tudi so bili številni ugovori in pomisleki proti temu, da se zanaša politiko v vlado in s tem v upravo; ogromna večina ljudstva bi bila vlado iz strokovnjakov, ki naj bi bila odgovorna ev. po posebnem ključu sestavljenem kolegiju kot predstavljem političnih strank, pozdravila sigurno z veliko večjim veseljem, kateremu bi bili odgovarjali tudi drugačni upravni uspehi.

Temu nasproti pa je v tistih kritičnih dnevih bilo treba — odločnih dejanj. Že samo s svojo eksistenco je Narodna vlada pridobila za lastno državo vse omahljivce, ki jih sigurno ni bilo malo. Moralni vtis in uspeh je bil silen. Saj se je prvokrat v zgodovini zgodilo, da je iz središča Slovencev nikla lastna Narodna vlada. Manjkajočo pritrditev ljudstva je nadomestila z Narodnim Svetom v Ljubljani, ki se je sicer počutil njej najpreje najmanje enak, potem je postal njen svetovalec in organ, dokler ni konečno svoje naloge dokončno izpolnil in izginil. Splošna navdušenost in splošno priznanje Narodne vlade, ki se je nato od Najvišjega Veča v Zagrebu dala potrditi, je vzpričo nujnosti položaja zadostovala za dovoljno legitimacijo v svrhu voditve državnih poslov Slovenije.

Toda Narodna vlada v Ljubljani tudi najnujnejšim poslom ni bila kos. Mesto da bi bila formirala čete prostovoljcev ter jih poslala v Celovec in Beljak, pa tudi na Goriško in v Istro, je v teh vitalnih vprašanjih komodno čakala, kaj da pride. V Celovec in Beljak bi bili morali prostovoljci v opremi antantnih čet, recimo srbskih, v Istro in na Goriško pa domačini. Dalmatinci in Čehi so bili pripravljani držati Pulj tudi leto dni pred Italijani — kako dragoceno orožje bi imeli s tem pri določitvi demarkacijske črte z Italijo! Rapallo bi bil izgledal nekoliko drugače! To slabost vlade so kmalo izdihali začetkom prevrata kot odreeneli nemški nacijonalci v in izven Slovenije. Začelo se je gotovo subverzivno gibanje, ki je podprlo zlasti pogum čim dalje bolj boljševiško razpoloženih mas, katero razpoloženje se je z gotovih uradnih mest že iz strankarskih razlogov preje podžigalo in spravljalo v gotov sistem za gotov cilj kot pa s primerim podukom pomirjevalo. Iz bosanskih in slavenskih gozdov so se vlili kot hudourniki „zeleni kadri“, katerim so se pridružili gotovi temni elementi, ki so žgali, klali, plenili in kradli ter se valili čim dalje bližje na Zagreb... Naši fantje, nekdanja naša dika in naš ponos, so pa zginjevali iz kasarn in straž kot kafa...

Po dobrih treh tednih vlade Narodnih vlad je vzkliko bridko spoznanje, da stojimo tik pred državnim in družabnim polomom, ako ne pride nujno, nujno odpomoč... In željnih pogledov smo se ozrli — na Beograd in junaško, disciplinirano njeno armado. Toda ta navzlic vabilom ni hotela kot taka v hrvatske in slovenske kraje, dokler se oba plemena ne izrečeta za ujedinjenje.

In tako je prišlo do zgodovinske seje Narodnega Veča dne 24. novembra 1918 v Zagrebu, kjer so se vsi predstavniki Slovencev, Hrvatov in Srbov iz dežel bivše avstroogrške monarhije izrekli za takojšnje in popolno ujedinjenje s Srbijo in Črnogoro ter izvolili deputacijo 25 članov, z naročilom, da naj gre v Beograd, kjer naj navedeni sklep Narodnega Veča takoj tudi formalno izpelje. Po daljših pogajanjih v Beogradu med njimi kot predstavitelji vseh prečanskih Jugoslovenov ter srbsko vlado so bili ti predstavniki dne 1. decembra 1918 ob 8. uri zvečer sprejeti v avdienci od regenta Aleksandra, kateremu je v imenu vseh ostalih Hrvat Pavičić ponudil ujedinjenje

vseh teh pokrajin v eno državno telo s Srbijo. Med temi člani je bil med Slovenci tudi dr. Korošec od SLS. **Regent Aleksander je ponudbo sprejel ter proklamiral državno edinstvo.**

Odtod državni praznik.

Za nas Slovence pomeni ta dan **dan naše narodne rešitve**. Da so Srbi odklonili ujedinjenje tudi z nami, bi se bili na našem ozemlju, najbrže v črti Karavanke-Pohorje ali Karavanke-Kamniške Alpe-Sava sestali — italijanska in avstrijsko-nemška državna meja. Hrvatska bi bila najbrže še en čas „republikanska“, dokler jo ne bi bili zadržali Lahi z bližnjimi sosedi; nastala bi bila Velika Srbija s kakimi 9 milijoni prebivalcev z izhodiščem na morje v južni Dalmaciji. Toda tudi njej bi bila taka rešitev težko v blagoslov, ker bi bila znatno slabejša, in bi ležala v trdih romunsko-italijanskih kleščah.

Ujedinje nje je torej vsem trem plemenom v korist.

Ako naredimo konečno po treh letih bilanco našega sožitja, ni ista tako slaba kot kriči morda naše bolestno časopisje. Predvsem imamo lastno internacionalno priznano državo in točno odrejene meje. Velikost je $\frac{2}{3}$ predvojne Italije. Lega ob morju ter kot mostišče med vzhodom in zahodom je nad vse imenitna. Zemlja je rodovitna in bogata na vseh naravnih zakladih ter nudi dovolj kruha vsaj za petkrat toliko prebivalcev kot jih ima danes. Imamo torej že lepo krasno svojo stavbo in gre še za ureditev in oddelitev stanovanj. To so pa naša notranja vprašanja, ki jih bomo, ako bomo količkaj pametni, sigurno rešili na zadovoljnost vseh.

Poročilo

iz gibanja Radikalne Stranke.

Kongres stranke iz cele države se vrši dne 11. in 12. decembra t. l. v hotelu „Pariz“ v Beogradu. Spored kongresa priobčujemo na prvi strani. Delegati iz Slovenije se odpeljejo 9. t. m. popoldne iz Ljubljane.

Gibanje za Radikalno Stranko po državi zavzema vedno večje mere. Te dni so se konsolidirale strankine razmere v Dalmaciji. Središče bo v Šibeniku, kjer bo izhajalo tudi strankino glasilo. Jedro tvorijo kmetje in obrtniki.

Seja Okr. Odbora Radikalne Stranke se vrši 3. božičnih praznikov. Na dnevni red pride poročilo o kongresu stranke v Beogradu, važna gospodarska in druga lokalna vprašanja ter tekoče zadeve. Dan in kraj se pravočasno objavita.

Minister na r. dr. Velizar Jankovič se je mudil 25. in 26. t. m. v Ljubljani. Pri tej priliki se je vršila posebna konferenca zupnikov stranke v Ljubljani. Imenom kočevskega okrajnega odbora se je iste udeležil predsednik. Poročilo na božični seji stranke.

Pri občinskih volitvah v Mozlju, katerih se je vdeležila tudi naša stranka, so bili izvoljeni v občinski odbor štirje radikalci. Od 173 oddanih glasov smo dobili 48, kar je z ozirom na kratko dobo našega delovanja vsakakor častno število. Dosedaj imamo svoje občinske funkcionarje v dveh občinah: v občini Brigi, ker smo dobili vse mandate, v Novihlazih, kjer smo jih dobili polovico (8) in v Mozlju, kjer smo jih dobili četrtino. Nad 25 naših volilcev je bilo dne 17. pr. m., ko so se vršile volitve, odsotnih, večinoma po krošnjarstvu na Češkem.

Dne 15. t. m. se vrše občinske volitve na Kočevski Reki. Tudi tam smo postavili svojo kandidatno listo.

Predsednike vseh naših organizacij po kočevskem okraju vabimo, da vpošljejo Okrajnemu Odboru v Kočevje natančen seznam vseh strankinih članov z navedbo poklica in naslova, po možnosti do 20. t. m. Člane moramo namreč javiti dalje.

Okrajno tajništvo Radikalne Stranke se nahaja v Kočevju št. 58.

Uradne ure v torkih in četrtkih od 11. do 12. ure.

Politični pregled.

a) Svetovna politika

se suče zadnjih 14 dni krog konference v Washingtonu, o kateri smo poročali v zadnji številki. Gre v prvi vrsti za ublaženje nasprotujočih si interesov med Združenimi Državami Severne Amerike ter Japonske in sicer glede politike v Tihem Oceanu, zlasti pa glede izkoriščanja Kitajske. Da bi si prihranili obe državi stroške za armado in mornarico, se je predlagalo razorožitev pred vsem na morju. Sporazum se ni dosegel. Razorožitev je padla v vodo. Pri tej priliki so hoteli Italijani doseči razorožitev male antante, pa so propadli. Amerikanci skušajo doseči, da bi se Japonski naložilo, da izprazni dele Kitajske, kjer se je že usidrala, in pa Mandžurije. Uvidevajo namreč, da ako se Japonska zasidra na Kitajskem, ki šteje krog 400 milijonov jako pridnih ljudi, da postane s tem vsem sosedom nenavadno nevaren sosed. Razun tega bi radi zrahljali tudi zvezo med Japonsko in Anglijo glede Tihnega Oceana. Konferenca, h kateri nista bili vabljeni Nemčija in Rusija, sicer pa vse velesile, je prišla na mrtvo točko. Pričakuje se prihoda angleškega ministrskega predsednika Ljoida Džordža, ki naj delo in duh konference poživi. Amerika dela tudi na to, da se povabita še Nemčija in Rusija.

Evropska politika

stoji v znamenju diktata antante na eni ter tihe zveze med Rusijo in Nemčijo na drugi strani. V doglednem času se bo začel na obeh straneh — lov za zaveznike. Očividno stojimo na pragu popolne preokrenitve evropske politike in s tem tudi izboljšanja dosedanjih razmer. Prepogoj je ureditev in konsolidacija Rusije, na kar se dela s polno paro.

Srednjeevropske

nasledstvene države imajo te dni konferenco v Portorose pod intervencijo antantinih zastopnikov. Gre za ureditev važnih prometnih vprašanj, kot železnice, pošte, brzjava itd. med temi državami.

b) Notranja politika

naše države stoji v znamenju urejevanja razmer. Največja ovira je preveliko število strank in razcepljenost volilcev, vsled česar se ne more sestaviti tako trdna vlada kot bi bilo potrebno. Rabili bi le eno močno stranko v vladi in drugo izven vlade, ki naj bi jo kontrolirala. Opozarjamo na današnji podlistek, ki podaja verno sliko razcepljenosti volilcev v Jugoslaviji. Slabe stranke hočejo vedno ojačiti svoj položaj z vladino močjo; vsled tega toliko pritožb glede nestvarnosti uprave. Radikalna stranka hoče vsled tega čimprej nove volitve, ki naj slabo odstranijo in ojačijo eno ali drugo stranko v toliko, da bo ta, naslonjena na večino volilcev državljanov, vzela ureditev države energično v roke. Demokratje kot druga najmočnejša stranka se volitev boje ter jih vsled tega zavlačujejo. Vendar pa nam jih leto 1922 najbrže prinese. Radikalci hočejo tudi izmiritve z Radjem ter izpolniti vse upravičene želje tako Hrvatov kot Slovencev. Trezna politika Radikalne stranke pridobiva vsled tega tej solidni stranki vedno več tal v državi; njih konkurenčne stranke odgovarjajo — z opravljanjem po svojem časopisju.

1. t. m. se je začelo zopet zasedanje parlamenta; pred njega stopi nova vlada s Pašićem na čelu, toda brez onih ministrov, ki se niso izkazali. Važno je zlasti, da je notranje ministertvo moral oddati demokrat Svetozar Pribičević drugi politično bolj vestni osebi.

Zakonodajni in drugi odbori pa delajo z vso paro na izenačenju zakonov po celi državi.

Zunanja naša politika

zadnje čase ni toliko dosegla kot smo želeli. Njeno delo zamoremo pravično presoditi le s splošno-evropskega, ne pa samo našega notranjega položaja. Glavno je, da smo mednarodno priznani, da smo dosegli kolikor toliko ugodne meje, morje in prost razvoj, nevezane roke; naša naloga je, da predvsem to, kar imamo, dobro uredimo, drugo se bo pa potem že našlo. Prebavljati imamo sedaj dovolj.

Dopisi.

Iz Banjaloke. Srce naše obširne občine je nad 20 km oddaljeno od kočevske železniške postaje. Par strmih klancev podaljšuje pot. Od bližnje Hrvatske nas loči le Kulpa. Svet je skalnat, Kras v zadnjih izrastkih. Vsled tega so posestva sorazmerno le male vrednosti. Navzlic temu smo gosto naseljeni. Kar sedimo drug na drugim. Imena kot Krkovič, Jurkovič, Obranovič, Kajfež, Butina, Klarič, Marinič itd. svedočijo, odkod smo doma — od juga, iz Balkana, bo lisi bosansko-hrvatskega bodisi srbskega. Imamo tudi svojo posebno narodno nošo, ki se od belokranjske znatno razlikuje ter nima z ostalo slovensko ničesar skupnega. Od ostalih Slovencev nas ločijo na vseh straneh Kočevjarji. Vendar se znatno razlikujemo od njih — med sto Kočevjaricami boš lahko na prvi pogled spoznal naše dekle — srednje, lične postave, lepo okroglega obraza, bela ko mleko, rudeča ko kri, majhnih ust, živih očij, ter živahnih naravnih elegantnih kretenj, pri čemur pridejo majhne roke, majhne noge in drobni kot sneg beli zobje do polne veljave. Naša narodna govornica je pristna jugoslovanščina — pol slovenščine, pol srbohrvaščine in je na obeh straneh Kulpe, hrvatski kot slovenski, enaka. Ostali naši sosedje pravijo, da je to „kostelščina“, nazivajoč nas „Kostelce“, po grajščini in nekdanji gosposčini Kostel, ki stoji danes razdejana na koncu hriba ob Kulpi. Kraji so jako lepi, romantični, toda — revni, ker njiva ne da skoro nič, bogastvo, to je gozdove, pa poseduje pravni naslednik grajščine Kostel, Neupergr-Grünwald, ali sedaj v Jugoslaviji prekrščen v Gorjana, Jolanda in Rudolf. Agrarna reforma bi bila tu na mestu, pa ni nikogar, da bi se zanjo zavzel. Vsled tega živimo večinoma od krošnjarstva. Velike nade smo stavili v železnico, ki naj s podaljšanjem kočevske proge preko naše občine zveže Slovenijo po lastnem ozemlju z morjem. Z velikim zanimanjem in upolnim pričakovanjem smo spremljali pretekle mesece trasiranje do Brod-Moravic, ki je že dovršeno. Nemilo pa smo bili razočarani, ko smo te dni zvedeli iz glasila samostojnežev, „Kmetijskega lista“, da je Samostojna Stranka pod zaščito in patronanco ministra Pucelja iz Velikih Lašč proti temu, da bi se gradila ta proga čez naše kraje. Vsi zaupniki in voditelji te stranke so namreč dne 21. novembra v Ljubljani soglasno sklenili, da zahtevajo železnico iz Kočevja na Črnomelj in da bodo proti vsakemu drugemu načrtu odločno nastopili. Prezreti ne smemo, da je tako nastopil proti nam kmečki minister, kateremu smo tudi mi s številnimi glasovi pripomogli na konja, dasi ga sicer še poznamo ne. Ako ta sklep obvelja, ostanemo še naprej ubogi krošnjarji in odrezani od celega sveta. Ker „Samostojni“ so proti nam, klerikalci so s svojimi 14 možmi med 419 poslanci v Beogradu brez veljave, demokratje so le trije v celi Sloveniji — obrniti se bo treba očividno drugam, ako bomo hoteli priti na račun. Napredni smo, za državo smo in končno — predvsem je treba živeti in šele potem pride kaj drugega.

Krošnjar domačin.

Iz Fare pri Kostelu. Z velikim zanimanjem smo čitali v zadnjem „Radikalu“ pogovor med Vašim urednikom in inženirjem Musilom, kako bo šla železnica iz Kočevja na Brod-Moravice tudi čez našo občino, s postajami na Krkovem ter Brodu na Kupi. V duhu smo že videli železnega konjička, kako se v lahnem loku spušča čez beli kupski mcst pod prifarško cerkvijo ter vdrdra v lepo brodsko postajo. V duhu smo že računali, da pridemo z brzovlakom v poltretji uri v Ljubljano, a v eni uri do morja po blago, ki bi ga razpečavali po deželi. Računali smo že na dober zaslužek od lesa in voženj na brodski kolodvor, od tvornic, ki bi se dale ob krepki vodni moči Kulpe povzdigniti, in premogu, ki leži kar ob površju zemlje po nekaterih vaseh od Petrinje dalje. Iz teh naših sanj nas je nemilo prebudil sklep Samostojne kmetijske stranke, ki je dne 21. novembra v Ljubljani zborovala in ob soglasju ter najbrže po navetu ministra Pucelja sklenila, da železnica iz Kočevja ne sme iti po naši občini, ampak na Mozelj, Staritrg in Severin. Mi bi torej po sklepih te stranke ostali še nadalje siromašni krošnjari, odrezani od celega sveta z vsem naravnim bogastvom naše zemlje, ob vsej pridnosti naših rok ter nadarjenosti našega dobrega ljud-

stva. In smo vendar tudi mi v ogromni večini volili to stranko ter ji naklonili nad 150 glasov, v zahvalo nam pa sedaj s svojim ministrom na čelu daje take brec! Hvala lepa — dan povračila ni daleč! O železnici itak vemo, da je ne bo gradil in tudi ne odločal gospod Pucelj iz Velikih Lašč s svojo stranko, ampak predvsem vojaški in civilni strokovnjaki in pa najmočnejša stranka v državi, brez katere ne more niti vinar iz državne blagajne — Narodna Radikalna Stranka. In kdor bo za nas, za tega bomo tudi mi!

B. v. i. Samostojnež — Prifarec.

Osilnica. Te dni smo čitali v „Kmetijskem Listu“, ki je glasilo Samostojne Kmetijske Stranke, da so gospod minister Pucelj iz Velikih Lašč sklenil s svojo stranko, da se železnica iz Kočevja ne sme podaljšati na Brod na Kupi, ampak v smeri proti Črnomlju. In vendar naj ta železnica zveže Slovenijo z morjem. To je isto ako bi hotel iti iz Ljubljane na Gorjensko, pa bi šel na — Dolenjsko. Vidimo, da vodijo Samostojno Stranko res brihtni možje! Nekaj glasov smo tudi mi dali tej stranki — no pri prihodnjih volitvah jih bo lahko preštela na prstih ene roke! Pa h Karlovcu hočejo djati našo občino mesto k Čabru, pa vse skupaj pod Ljubljano. Pripominjamo, da je Osilnica jako lepa vas in bi tudi ona bila lahko okrajno središče vseh bližnjih občin, ki so sedaj silno oddaljene od svojih upravnih središč. Pa za nas se razun klerikalcev itak skoro nič ne zmeni, klerikalci pa nam ne morejo pomagati, ko so sami brez moči. Rečemo samo eno: roka roke umije!

Osilničan.

Šenčur pri Kranju. Stare ugledne korenine, pošteni možje, izumirajo drug za drugim. Pred tremi meseci smo pokopali daleč na okrog znanega izbornega gospodarja ter nad vse blago dušo, 90 letnega Graščevega očeta, Janeza Sajovica iz Velesovega. Za njegovo krsto je stopal takrat še čvrst in čil njegov prijatelj, gosp. Matevž Barle, bivši 25 letni naš župan, v zadnjem času še občinski svetovalec; sredi novembra smo pa ob spremstvu treh občin tudi njega spremili na večer počitek k sv. Mihaelu v Olševku, kjer so ga položili o bližino tretjega prijatelja, g. Martina Sajovica, posestnika iz Olševka št. 8, umrlega l. 1905. ter g. Jakoba Koželja iz Olševka. S temi štirimi imeni je zvezana preteklost in silni gospodarski napredek gornjega dela obširne naše občine zadnjih 50 let. Naj bode vsem štirim možem poštenjakom domača zemlja lahka!

Domačin.

Mozelj. Dne 17. novembra so se vršile občinske volitve. Dasi je članov Radikalne stranke lepo število odsotnih po krošnjarstvu na Češkem, zlasti iz okolice Škrilja, smo od 173 oddanih glasov dobili 47 in od 16 odbornikov 4. Ostale so dobili pangermanski Bauernpartajlovci, ki so izrabili vsa mogoča sredstva in šlagarje proti nami, pred vsem to, da smo Srbi. Sedaj si bo njih duševni oče Robert Ganslmayer iz Kočevja seveda domišljjal, da je pri nas na konju. Ta možakar je podnajemnik lovišča obširne naše občine. Do njega je prišel s sredstvi, ki so bila vzrok, da mu je glavarstvo pravico lova odtegnilo. Možakar je vložil rekurz. Med tem pobija in strelja vse, kar pride pod roko, tako da bo lovišče docelo uničeno. Na lov vabi najrazličnejše gospode tudi iz Ljubljane, ker lovske vezi baje dobro drže. Pokrajinski vladi v Ljubljani, pri kateri so vloženi rekurz gospoda Roberta Ganslmayera proti odločbi kočevskega okrajnega glavarstva „zračni“ že več mesecev, priporočamo, da naj se rešitev zavleče še za par mesecev, dokler ne bo lovišča popolnoma uničeno.

Davkoplačevalec.

Kočevje. Tukajšnji Bauernpartajlovci, ki se hvalejo, da so v zvezi z vsemi Švabi, kar jih svet premore, so sklenili, da gredo zaeno z banatskimi Švabi v avdijenco do Njegovega Veličanstva kralja Aleksandra. Njih namen je, da se poklonijo kralju kot Nemci in lojalni jugoslovenski državljani. Imenom Kočevjarjev gre baje tukajšnji nemški odvetnik Dr. Hans Arko. Sliši se, da v dokaz nemške lojalnosti do Karadžrdževićev vzame s seboj originalno, jako dobro zadeto sliko pokojnega kralja Petra, ki so jo ob izbruhu vojne gotovi sedanji Bauernpartajlovci vlačili po kočevskih ulicah — na vislicah. Če bo svojega predsednika spremljal tudi ob prevratu stvorjeni Achter- in Sechzehner-ausschuß — hoch die Gottscheer Bauernrepublik! — še ni znano.

Različne vesti.

Triletnico ujedinjenja so 1. t. m. praznovali kočevski Slovenci v obliki prireditve vseh narodnih društev pri Beljanu v Kočevju. Prireditvi se je odzvala številna kočevska slovenska inteligenca. Delavcev ni bilo videti. Od Kočevjarjev ni bilo nikogar. Slavnostni govor je imel gospod dr. Vilko Maurer, starosta „Sokola“ v Kočevju. Imenom neodrešenih bratov je govoril gospod Z. Štolfa, predsednik jugoslovansko matice v Kočevju. Pevski zbor „Glasbenega društva“ je pod vodstvom pevovodje učitelja Trošta prvič nastopil. Proslave se je udeležil uradniški zbor skoro polnoštevilno, na čelu mu okrajni glavar dr. Fran Ogrin. Za Jugoslovansko matico se je nabrala lega svota. Prireditve je v vsakem oziru lepo uspela, k čemur je prispeval poleg močnega pevskega zbora zlasti tudi krepki pesniško navdahnjeni govor gospoda slavnostnega govornika.

Glede zveze Slovenije z morjem so si najboljši strokovnjaki v laseh, ali naj gre od Kočevja v smeri proti jugovzhodu ali proti jugozahodu na progo Zagreb—Reka. Vjemajo se le v tem, da mora iti iz Kočevja kot izhodišča. Kot poroča „Kmetijski List“ z dne 24. novembra t. l., ki je glasilo SKS, je na zborovanju v Ljubljani dne 21. novembra to vprašanje gospod minister Pucelj s svojimi zvestimi gladko rešil: zbor zaupnikov SKS se je soglasno izrekel proti Musilovi, to je proti jugozahodni črti, ki gre na Štalcerje, Banjaloko, Brod ter Brod-Moravice in za Klodičev načrt, ki gre na Mozelj, Knežjo lipo in Severin. Iz prizadetih občin so prišli na nas že ostri protesti in dopisi. Nekatere smo danes priobčili. Korak SKS, ki je sigurno dobro hotel, ni bil dovolj premišljen, ker tako važnih gospodarskih vprašanj ne kaže vlačiti v politiko, ampak naj jih rešijo strokovnjaki iz vidika največje splošne koristi.

Splošna Nakupovalna Zadruga v Kočevju, znana pod imenom „Allgem. Ein- und Verkaufverein in Gottschee“, je prišla v plačilne težkoče. Kot znano, je izdajala list „Der Genossenschaftler“, ki je uganjal pangermansko politiko za Bauernpartei pod vodstvom bivšega davčnega asistenta Roberta Ganslmayerja. Ta je bil do pred kratkim poslovodja in fiktivni vodja celega podjetja. Danes je samostojen veletrgovec z lesom in lesnimi produkti v Kočevju. Lokale zadruga so v pondeljek 21. novembra zaprli. Najnujnejše terjatve pri Gospodarski banki, Gospodarski zvezi itd. so za enkrat poravnali — socialni demokratje. Torej izza klerikalcev poskus s socialisti. Čez nekaj dni so en lokal na račun ljubljanskih socialno-demokratskih gospodarskih podjetij začelo zopet odprli. Vprašanje, ali naj pride konkurz, likvidacija ali druga nova skupina finančnikov v kupčijsko-politične svrhe, še ni rešeno. 18. t. m. se vrši izvanredni občni zbor zadruga.

Odbor za železniško zvezo Slovenije z morjem je izdal v lahko umljivi slikovni obliki grafično predložitve Klodičeve in Musilove proge. Musilova (zelena) je že trasirana. Izkazuje 23⁰/₀₀ vzdiga ter je glasom te predložitve tako glede časa, dolgosti, gradbenih in vzdrževalnih stroškov zato ceneja kot Klodičeva, za katero se je izrekla SKS. Predložitve se dobi v knjigo-tržnicah.

Po veroizpovedi je v naši državi po zadnjem štetju 5,459.212 pravoslavni, 4,474.867 katoliki, 1,343.370 muslimani, drugih veroizpovedi pa 9 odst. Po narodnosti je 9,546.000 Jugoslovani, 190.191 ostalih Slovanov, 508.494 Nemci, 494.163 Madžari, 479.890 Arnavti, 178.315 Rumuni in 9585 Italijani. Neslovenskih narodnosti je torej za 16 odst.

Za invalide. V ministrstvu za socialno politiko se ustanavlja fond, iz katerega bodo dajale podpore invalidom.

Plačevanje davkov. Od 1. januarja 1919 do 10. oktobra 1921 sta imeli plačati Srbija in Črna gora 149,137.610 din. davkov, Slovenija 145,909.750, Bosna in Hercegovina 134,025.000, Hrvatska s Slavonijo 167,320.000 in Dalmacija 9,645.820 din. davkov, dočim iz Vojvodine ni natančnih podatkov. V tem času je plačala Srbija 155,113.000 din. davkov. Toliko je bilo vplačano doslej v 73 finančnih upravnih okrožjih, dočim so rezultati iz 16 upravnih okrožij še neznan. Slovenija je vplačala 97,407.650, Bosna in Hercegovina 89,588.560, Hrvatska s Slavonijo 136,879.500, Dalmacija 9,652.500,

Vojvodina 143,543.790 dinarjev. Kar se tiče davka na zemljišča, je vplačala Srbija leta 1919. 6,438.178 dinarjev, nove pokrajine pa 1,632.128 dinarjev. V letih 1920. in 1921. je plačala Stara Srbija 103,187.160 dinarjev.

Politične beležke.

Občinske volitve se vrše v Zagrebu dne 11. t. m. Do sedaj je vloženih 9 kandidatnih list. Pri zadnjih volitvah dne 20. marca 1920 ni dobila od 23.000, ozir. 17.500 glasov nobena absolutne večine.

Za češke legijonarje, ki so se kot levi borili v vrstah omahujoče italijanske armade ter ji pripomogli za marsikak lep uspeh, je poslala italijanska vlada čehoslovaški glede prehrane, opreme itd. — račun! Nič več kot 180 milijonov lir. Čehi bodo najbrže molče plačali.

Rusija vpelje nov denar in baje tudi kapitalistično gospodarstvo, ker s sovjetskim gospodarstvom ne more več naprej. Z Nemčijo stoji v najboljših odnosih, pa tudi vezi z Ameriko se čim dalje bolj sumljivo ojačujejo. Za vsak slučaj so spustili zopet „Ukrajince“ z verige, da se bo lažje obravnavalo. Ti so baje te dni v nekem podolskem mestecu obesili 3000 boljševikov, Rusov seveda. Ali svetovna vojna še ni požrla dovolj Slovanov? Ali se moramo mi Slovani res vedno za prazne ideje uničevati med seboj? Na veselje naših tekmecev seveda! Ali res ni v vsem ruskem svetu človeka, ki bi uvidel, položaj in bil tudi zmožen napraviti že enkrat red in mir, bodisi tako ali tako? Ubogo rusko ljudstvo!

Čitajmo in razširjajmo „Radikala“!

Izpred sodišča.

(Postajenačelnik in njegov delavec.)

Dne 2. pr. m. se je vršila pred okrajnim sodiščem v Kočevju pod opr. št. U 356/21 interesantna kazenska razprava. Kot obtoženeц je stopil pred kazenskega sodnika g. Ferdinanda Merala gospod Edvard Repovš, postajenačelnik državnih železnic v Kočevju, ustanovitelj in fiktivni vodja kočevske Peskove narodne socialne stranke, katere jedro tvorijo g. Repovšu službeno podrejeni železničarji, in je on kot tak lokalno znan politik. Imel se je zagovarjati radi telesne poškodbe po § 431 kaz. zakona. Kot ovaditelj in poškodovanec, obenem tudi kot zasebni obtožitelj je nastopil gospod Franc Kromar, prevžitar iz Dolgevasi št. 43 pri Kočevju. Iz vlog in navedb strank je povzeti sledeče: Na kočevski postaji je dnevno jako velik promet z lesom in lesnimi produkti. Vse na vagonih seveda. Za nakladatelja se nudi vsled tega lep zaslužek, ako so vagoni na razpolago. Te odkazuje strankam kot znano postajenačelnik. Gospod Kromar navaja, da je jeseni 1920 vzel gospod Repovš njega kot svojega privatnega delavca v službo s pogojem, da bo gosp. Kromar na zunan veljal kot podjetnik, nakladalec vagonov, ki bo izplačeval delavce, resnični podjetnik pa da bo gospod Repovš sam. V ta namen sta določila tudi svoto, ki jo sme Kromar izplačati delavcem od naloženega vagona, ostanek, ca 50 K za vagon, pa da ima vestno izročiti njemu, postajenačelniku. Kromar je tudi kasiral denar od strank, razen od največjih tvrdk, s katerimi stoji gospod Repovš v dobrem osebnem razmerju in kjer je vsled tega kasiral sam, izplačujoč gosp. Kromarju le pogojene zneske. Baš ta okoliščina je pa bila vzrok, da sta se po približno osem-mesečnem skupnem delovanju sprla. Gosp. Kromar trdi, da je za večjo težo vagonov neke kočevske tvrdke moral izplačati delavcem večje zneske, katerih pa da mu gospod Repovš ni maral povrniti. Razun tega je pritisnila okrajna bolniška blagajna v Kočevju gospoda Kromarja kot vidnega podjetnika za prispevke, ta pa jih je hotel odvaliti na gospoda Repovša, v kolikor odpadejo na fiktivnega podjetnika, pa tudi o tem da ne mara gospod Repovš ničesar slišati. In tako se je zgodilo, da je šla njuna ljubezen v franže in gospod Repovš si je poiskal drugo firmo za svoje podjetje. To je pa gospoda Kro-

marja očitno vjezilo. Napravil je ovadbo na Ravnateljstvo državnih železnic v Zagrebu, v kateri ožigasa to postajenačelnikovo početje kot oblastem prikrito špedicijsko obrt z vagoni državnih železnic, kot s službenimi dolžnostmi šefa postaje nezdržljivo, ker on nakazuje vagono vsem strankam, a naklada le nekaterim, od katerih je s to svojo obrtjo gospodarsko odvisen ter na dobavi vagonov takim strankam močno zainteresiran. V podkrepitev navaja v tej ovadbi tudi svote, ki jih je gospod postajenačelnik na ta način od posameznih strank zaslužil in ki gredo brez velikih tvrdk, kjer gospod Repovš sam kasira, v težke desetisoče.

Na podlagi ovadbe je poslalo Ravnateljstvo državnih železnic v Zagrebu komisarja Maksa Lukanca, Ljubljanačana, kot je tudi obdolženec, dne 26. avgusta t. l. v Kočevje, da zadevo preišče. K tej preiskavi je bil povabljen tudi gospod Kromar kot prič. Obdolženi gospod Repovš je pri tem zasliševanju fungiral kot zapisnikar, gospod Lukanc kot preiskovalec, a g. Kromar kot prič.

Dopoldne je šlo zasliševanje še precej gladko. Popoldne po kosilu, ko je bilo treba podpisati zapisnike, a jih g. Kromar ni hotel z motivacijo, da je on drugače povedal, je pa prišlo do karambola. Pri tej priliki je namreč g. Repovš opozoril gospoda komisarja, češ, da je Kromar pijan, na kar sta ga odslovila. Gosp. Kromarja pa ta insinucija očitno ni bila všeč, na kar se mu je pokazalo vrata in je g. Kromar tudi odšel in sicer skozi prvo pisarniško sobo na peron. Takoj trdo za njim je šel g. Repovš tudi na peron; kaj se je pa tu odigralo in po čegavi krivdi, pa ima razoditi sodišče. Gosp. Kromar namreč trdi, da je bil komaj par korakov oddaljen od vrat, ki vodijo iz postajine pisarne na peron, ko je dobil od g. Repovša molče tak udarec po glavi, da je padel in se pri tem potolkel, g. Repovš pa trdi, da je šel g. Kromar s privzdignjenimi rokami za njim, kot bi ga hotel napasti, nakar da ga je on le v silobranu odrinil ter je Kromar pri tem padel. Zdravniško spričevalo od g. dr. Lužarja v Kočevju ugotavlja, da se je g. Kromar tako poškodoval, da je za 14 dni za delo nesposoben.

Prva razprava se je vršila že dne 22. sept.; takrat zaslišane pričel žel. uradnik Miroslav Gogala izpove, da je napravil Kromar nanj vtis, da je pijan in da se je g. Repovš takoj vrnil iz perona nazaj. Gospa Helena Repovš, obdolženčeva soproga, potrjuje bistvu navedbe svojega moža. Kromar zaslišan pod prisego kot prič potrjuje, da ga je obdolženec udaril par korakov od vrat in sicer z levo roko. Razprava se je takrat preložila v svrhu zaslišanja nadaljnjih prič in sicer komisarja Lukanca in dveh bratov Čušarek iz Dolgevasi, katerim nasproti da naj bi se bil obdolženec bahal, kako dobro da je Kromarja izplačal, in pa uradniškega aspiranta gospoda Ivana Rajšpa, ki je imel takrat službo. Priča Lukanc izpove, da je imel vtis, da je bil poškovanec pijan, Ivan Rajšp isto s pristavkom, da je prišel takoj za gospodom Repovšem v pisarno tudi Kromar ter vpil nad njim: „Čaki, hudič, boš videl, koga si udaril!“, Čušark pa se spominja le, da je v gostilni pri Parni žagi gospod Repovš glede tega dogodka pripovedoval, da ima v svoji pisarni tudi pravico streljati.

Sodnik je nato razglasil opristilno rzsodbo, češ, da je sicer dokazano, da je Kromar padel vsled nekake odrinitve po obdolžencu in se pri tem poškodoval, da pa je obdolženec to storil v silobranu.

Kromar je proti tej obsodbi kot zasebni obtožitelj vložil vzklic na okrožno sodišče v Novomestu. O izidu bomo poročali.

Ali sem že plačal naročnino?

Trgovina z valutami.

Zagreb: Dolarji 272, lire 11'65.

Zürich: Zagreb 1'875, Dunaj 0'16, Praga 5'65, Milan 21'951, Paris 37'551, New York 5'265.

Lastnik Konzorcij „Radikal“. Izdajatelj Okrajni Odbor Radikalne Stranke v Kočevju. Odgovorni urednik Ivan Bogataj. Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.